

**Sinteza problemelor cu care se confruntă
administrația locală a comunelor și orașelor din România,
în contextul ipotezelor evocate în spațiul public
pentru măsuri de reducere a deficitului bugetar**

Printre măsurile evocate în spațiul public, pentru reducerea deficitului bugetar, se numără și cele **cu impact direct la nivelul comunităților mici – comunele și orașele sub 20.000 de locuitori.**

Dintre acestea:

- **Comasarea comunelor considerate mici (ca și număr de locuitori) din cauză că acestora nu le ajung veniturile proprii pentru cheltuielile de funcționare**
- **Disponibilizări de personal, care ar fi supradimensionat**
- **Eliminarea sau reducerea unor componente salariale**

Pentru corecta înțelegere a realității de la firul ierbii, precizăm următoarele:

- 1) O mare problemă, la nivelul bugetului consolidat, o reprezintă nivelul excesiv de scăzut al veniturilor, ca pondere în PIB și raportat la media europeană.

În interiorul acestei probleme structurale, **evaziunea fiscală este pe primul loc.**

Administrația publică în particular, precum și sistemul bugetar în general, reprezintă cel mai disciplinat contribuabil, întrucât 41,5% din cheltuiala salarială pentru cei 1,3 milioane de salariați bugetari se întoarce negreșit în bugetul consolidat, prin contribuții și impozit pe venit.

Pentru **administrația locală, principala sursă sigură de venit a bugetului local, în afara impozitelor și taxelor locale, o reprezintă impozitul pe venit colectat pe raza UAT.**

După datele Ministerului Muncii, **1.823.000 de salariați sunt plătiți, în România, la nivelul salariului minim de 4050 de lei brut.**

Asta înseamnă că **în sectorul economiei private se află un uriaș elefant, cel al salarizării la negru sau gri**, cunoscând faptul că orice salariat plătit la nivelul minim brut garantat în plată este un potențial punct de evaziune prin plata diferențelor la negru.

Practic, **în dreptul fiecărui “parazit” bugetar se regăsește în oglindă minim un evazionist privat, al cărui impozit pe venit nu mai ajunge în bugetul local al comunei sau orașului unde este localizată activitatea economică, ci este “optimizat” fiscal prin plata salariilor la gri.**

În plus, inclusiv anul trecut, **statul a acordat facilități fiscale pentru circa 1.000.000 de salariați din sectoarele construcții, agricultură și IT, prin eliminarea impozitului pe venit**, numai că această facilitate **s-a acordat direct din bugetele locale, care au fost lipsite de sursa lor de venituri.**

Din această perspectivă, clasică ipoteză a statului obez aflat în cărca sectorului privat **nu are corespondent în realitatea administrației publice locale.**

2) **Ipoteza comasării unor comune “mici”** (adică având un număr redus de locuitori, deși suprafața administrativă a acestora este peste medie) **este o falsă soluție**, impactul bugetar fiind absolut nesemnificativ în raport cu prejudiciile aduse cetățenilor prin degradarea serviciilor publice furnizate acestora:

- Distanțe duble de parcurs până la primărie;
- **Lipsa oricărei surse suplimentare de venit pentru bugetul local**, în forma consolidată prin comasare, **întrucât avem un joc cu sumă nulă, clădirile, terenurile, mașinile și locurile de muncă sunt exact aceleași ca înainte de comasare;**
- **Segregarea comunității locale pe criteriul politic** (comuna mai mare dă primarul iar acesta va orienta investițiile spre bazinul său electoral, în detrimentul comunității mai mici);
- Singura economie care se realizează este aceea a unei indemnizații de primar, a uneia pentru viceprimar și a unei părți din indemnizațiile consilierilor, întrucât acestea nu se reduc la jumătate, comuna rezultată, mai mare, având număr mai mare de consilieri decât fiecare dintre cele două comasate
- O reformă reală se poate obține prin ceea ce am propus cu doi ani în urmă, împreună cu Asociația Comunelor din România – **reducerea cu 30% a numărului de consilieri locali în toată administrația locală, de jos până sus, echivalentă în impact bugetar cu desființarea a 500 de comune mici**

3) **Ipoteza excedentului de personal la nivelul comunelor este complet falsă**, administrația publică la nivelul acestora înregistrând o un deficit cronic de personal după hemoragia din ultimii 5 ani, pe fondul salariilor înghețate la nivelul cel mai de jos.

În 51% dintre comune (cele sub 3000 de locuitori), **venitul maxim posibil** (7.245 lei brut - indemnizația viceprimarului) **este la nivelul de 1,64 față de venitul minim, al muncitorului necalificat** (4050 + 347 lei indemnizația de hrană = 4.397 lei brut), ceea ce reflectă **o distrugere a oricărei ierarhizări pe verticală care să respecte principiile din Legea-cadru a salarizării.**

De trei ani, **guvernul promite că această discriminare inacceptabilă a personalului din comune și orașe mici**, față de cel din municipii și consilii județene (unde coeficientul maxim de salarizare este mai mare depână la de 2,67 ori - 267%!!) **va fi eliminată prin noua lege a salarizării, jalon PNRR.**

Acum, înțelegem că acest jalon va fi amânat spre 2027 – 2028.

Deși discuția principală în această perioadă este despre **reducerea cheltuielilor bugetare**, este complet inacceptabil să existe o asemenea discriminare și distorsiune a salarizării în sectorul public, **fără a se lua măsuri de corecție, chiar și în contextul unor măsuri de austeritate.**

După reducerea cu 10% a posturilor din primării, operată prin Legea nr. 296/2023, precum și după plecările masive din sistem ale celor mai buni funcționari publici, pentru salarii mai bune, administrația publică locală **se află în pragul colapsului capacității administrative, din criza de personal.**

Cerem o intervenție imediată a guvernului asupra sistemului de salarizare, prin care să se asigure revenirea la respectarea unui raport minim al salarizării de 3:1, între plafonul de salarizare maxim real (indemnizația viceprimarului din comuna cea mai mică) și salariul minim pe economie (ierarhizarea pe verticală), în respectul principiului ierarhizării pe verticală din legea-cadru a salarizării, în concordanță cu punctele 76-80 din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 11/2024.

- 4) **În total, în cele 2.862 de comune din România, numărul salariaților din administrație este sub 60.000, adică sub 5% din totalul bugetarilor, iar anvelopa cheltuielilor de personal ale acestora este circa 3,5% din totalul cheltuielilor de personal la nivelul bugetului consolidat.**

O eutanasiere cu totul a jumătate din personalul administrației publice la nivelul comunelor ar putea reduce deficitul bugetar al României cu mai puțin de 2%...

Cifrele vehiculate public privind numărul salariaților sunt practic dublate, prin faptul că **numărul asistenților personali ai persoanelor cu handicap** (și aceștia fiind angajați ai primăriilor, potrivit legii) **este mai mare decât al personalului din aparatul propriu al primarului**, dezechilibrând profund bugetele de personal, cu o cheltuială aflată constituțional și legal în sarcina statului.

Legile anuale ale bugetului **promit sistematic o susținere din bugetul de stat cu până la 90% a costurilor salariale pentru asistenții personali** dar, în realitate, aceste sume nu sunt niciodată asigurate, cele efectiv transferate vin abia în partea a doua a anului, iar bugetele locale sunt obligate să asigure pe parcursul execuției bugetare 100% din costuri, nicidecum doar cei 10% aparenti.

În majoritatea comunelor și orașelor din România, **bugetele pentru salarii devin insuficiente încă de la jumătatea anului**, deoarece sunt obligate în execuția bugetară să finanțeze salariile pentru un număr dublu de personal față de cel propriu, în condițiile în care salariul unui funcționar public cu studii superioare nu este cu mult diferit față de cel al asistentului personal (vezi pct. 3 de mai sus).

Cerem guvernului preluarea integrală la bugetul de stat a finanțării asistenților personali ai persoanelor cu handicap, prin ANPIS / AJPIS, pentru asigurarea ritmică, sistematică și la timp a fondurilor pentru salarii, chiar dacă activitatea asistenților personali va rămâne în coordonarea serviciilor de asistență sociale de la nivelul primăriilor.

Administrația publică din România, la nivelul comunelor și orașelor mici, nu de o reorganizare haotică administrativ-teritorială are nevoie, pe criteriul fals al numărului de locuitori, **ci de o reformă reală a sistemului de finanțare, pe criteriul combinat al numărului de locuitori și al suprafeței unității administrativ-teritoriale de gestionat**, în concordanță cu principiile din *Carta Europeană a Autonomiei Locale*, asumate de către România prin Legea nr. 199/1997:

Articolul 5

Protecția limitelor teritoriale ale unităților administrativ-teritoriale

*Pentru orice modificare a limitelor teritoriale locale, **colectivitatile locale în cauza trebuie să fie consultate în prealabil**, eventual pe cale de referendum, acolo unde legea permite.*

Articolul 6

Concordanța structurilor și mijloacelor administrative cu sarcinile autorităților administrației publice locale

2. Statutul personalului autorităților administrației publice locale trebuie să permită o recrutare de calitate, fondată pe principii de merit și de competență; vor fi prevăzute, în acest scop, condiții adecvate privind pregătirea, remunerarea și afirmarea profesională.

Articolul 9

Resursele financiare ale autorităților administrației publice locale

1. În cadrul politicii economice naționale, **autoritățile administrației publice locale au dreptul la resurse proprii, suficiente**, de care pot dispune în mod liber în exercitarea atribuțiilor lor.
2. **Resursele financiare ale autorităților administrației publice locale trebuie să fie proportionale cu competențele prevăzute de Constituție sau de lege.**
3. Cel puțin **o parte** dintre resursele financiare ale autorităților administrației publice locale trebuie să provină din taxele și impozitele locale, al caror nivel acestea au competența să îl stabilească în limitele legale.
4. Sistemele de prelevare pe care se bazează resursele de care dispun autoritățile administrației publice locale trebuie să fie de natura suficient de diversificată și evolutivă pentru a le permite să urmeze practic, pe cât posibil, evoluția reală a costurilor exercitării competențelor acestora.
5. Protejarea unităților administrativ-teritoriale cu o situație mai grea din punct de vedere financiar necesită **înstituirea de proceduri de egalizare financiară sau de măsuri echivalente, destinate să corecteze efectele repartitiei inegale a resurselor potențiale de finanțare, precum și a sarcinilor fiscale care le incumbă**. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să restrângă libertatea de opțiune a autorităților administrației publice locale în sfera lor de competență.
6. Autoritățile administrației publice locale **trebuie să fie consultate, de o manieră adecvată, asupra modalităților de repartizare a resurselor redistribuite care le revin.**
7. Subvențiile alocate unităților administrativ-teritoriale trebuie, pe cât posibil, să nu fie destinate finanțării unor proiecte specifice. **Alocarea de subvenții nu trebuie să aducă atingere libertății fundamentale a politicilor autorităților administrației publice locale în domeniul lor de competență.**

Cu deosebită considerație,

Președinte,
Lucian-Ciprian PUIU

Vicepreședinte,
Dan CÂRLAN

**GUVERNUL ROMÂNIEI,
DOMNULUI PRIM-MINISTRU Ion-Marcel CIOLACU,**

**MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI,
DOMNULUI MINISTRU Adrian-Ioan VEȘTEA,**

Luând act de motivațiile utilizate pentru foarte multe dintre acte normative promovate/aprobate de către Guvernul României din ultimele luni, cuvântul cheie constituindu-l **austeritatea**, apreciem că stă în puterile noastre, în calitatea asumată de parteneri, să vă propunem măsuri de eficientizare a activității autorităților administrației publice locale, respectiv:

I. Modificarea prevederilor art. 112 alin. (1) și (2), precum și art. 171 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, astfel:

art. 112 alin. (1)		Nr. propus	
Nr. crt.	Numărul locuitorilor comunei, ai orașului sau ai municipiului	Numărul consilierilor locali	Numărul consilierilor locali
0	1	2	3
1.	până la 1.500, inclusiv	9	5
2.	între 1.501 și 3.000, inclusiv	11	7
3.	între 3.001 și 5.000, inclusiv	13	9
4.	între 5.001 și 10.000, inclusiv	15	11
5.	între 10.001 și 20.000, inclusiv	17	13
6.	între 20.001 și 50.000, inclusiv	19	15
7.	între 50.001 și 100.000, inclusiv	21	17
8.	între 100.001 și 200.000, inclusiv	23	19
9.	între 200.001 și 400.000, inclusiv	27	23
10.	peste 400.000 cu excepția municipiului București	31	27

(2) Consiliul General al Municipiului București este compus din 49 de consilieri generali¹.

art. 171 alin. (1)		Nr. actual	Nr. propus
Nr. crt.	Numărul locuitorilor județului	Numărul consilierilor județeni	Numărul consilierilor județeni
0	1	2	3
1.	până la 350.000, inclusiv	30	26
2.	între 350.001 și 500.000	32	28
3.	între 500.001 și 650.000	34	30
4.	peste 650.000	36	32

¹ Numărul actual este de 55 de consilieri generali.

II. Numai față de aceste propuneri, numărul consilierilor locali, al consilierilor generali și al consilierilor județeni ar fi redus cu peste 13.000 de persoane, care într-o aritmetică grosieră, înseamnă mai bine de echivalentul, în lei, al indemnizației a peste 1.500 de primari ai comunelor!

Retorica celor care susțin că prin desființări/comasări ale comunelor s-ar face economii substanțiale se oprește în aritmetică.

Astfel, **dacă s-ar desființa cele 500 de comune cu cel mai mic număr de locuitori, prin comasare cu alte comune învecinate**, economiile reale s-ar limita la:

a) 500 de indemnizații de primari

b) 500 de indemnizații de viceprimari

c) 4.500 de indemnizații de consilieri, ajustate în minus cu circa 25%, întrucât comuna (mai mare) rezultată din comasare va avea dreptul la un număr de consilieri locali mai mare decât jumătate din fostul număr al consilierilor locali din cele două comune comasate.

În condițiile în care **indemnizația unui consilier local este 10% din indemnizația primarului**, este ușor de verificat (aritmetic) faptul că **reducerea numărului de consilieri locali propusă de către noi are același impact bugetar ca și desființarea celor 500 de comune cu cel mai mic număr de locuitori**, dar păstrătoare ale tezaurului de cultură, tradiții și spiritualitate ale poporului român, în fața tăvălugului care tinde să distrugă orice urmă de diversitate culturală.

Propunerile de mai sus trebuie transpuse în legislație cât mai urgent cu putință pentru a fi viabile începând cu alegerea autorităților administrației publice locale din septembrie 2024. Nu sunt de neglijat nici celelalte cheltuieli publice care angrenează un număr al candidaților redus cu peste 13.000 de candidați la funcția de ales local la nivelul autorităților deliberative.

Rămânem la dispoziția dumneavoastră pentru orice alte informații pe care le apreciați ca fiind relevante.

PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI
COMUNELOR DIN ROMÂNIA,

 ss indescifrabil

Emil DRĂGHICI

PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI
STABILITATE, ARMONIE ȘI
TRADIȚII-SAT,

 ss indescifrabil

Marius-Ciprian POP

PREȘEDINTELE SINDICATULUI
NAȚIONAL AL SALARIAȚILOR
COMUNELOR ȘI ORAȘELOR DIN
ROMÂNIA - SCOR,

 ss indescifrabil

Dan CÂRLAN